

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО;
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО****Замрига А.В.,***кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємницького та корпоративного права
Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана*УДК 342.9:346.3/.7]:[616.98-036.21:578.834]](477:061.1ЄС)
DOI <https://doi.org/10.32845/2663-5666.2021.1.6>**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС
В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19**

Пандемія COVID-19 розпочалася досить неочікувано і сколихнула весь світ, ставши справжнім викликом для всіх сфер суспільного життя. Найбільше постраждала сфера бізнесу, адже велика кількість підприємств була змушена змінювати внутрішні процеси, скорочувати персонал, знаходити нові можливості для реалізації продукції та просто боротися за виживання. Найважливішим кроком у подоланні коронавірусної хвороби є запровадження дієвих заходів та обмежень у кожній країні. До боротьби з COVID-19 залучаються представники підприємництва за допомогою правового регулювання їх діяльності, що нині спрямовується на оперативне здійснення всіх можливих заходів задля зупинення та подолання коронавірусу. З огляду на це, набуває актуальності питання правового регулювання господарської діяльності, зокрема й підприємницької, в сучасних умовах пандемії COVID-19.

Основною теоретичною базою дослідження питань здійснення підприємницької діяльності в умовах карантину є низка законодавчих актів та наукові роботи Л.М. Попова, О.П. Бутенко, О.А. Долгого, О.М. Григоренко, О.В. Мікічурова, А.С. Колісника, М.М. Терещова, Ю.В. Пирожкова, К.В. Сидоренко.

Метою та завданням дослідження є розкриття особливостей адміністративно-правового забезпечення господарської діяльності суб'єктів підприємництва та з'ясування заходів підтримки з боку держави у сфері бізнесу в умовах пандемії COVID-19.

Зважаючи на стрімке розповсюдження хвороби COVID-19, уряд України запровадив карантинні заходи з дванадцятого березня 2020 року, що продовжуються дотепер. Так,

карантин було знову продовжено до 28 лютого 2021 року.

Низка обмежень і заборон значно вплинули на функціонування великої кількості підприємств, адже відтоді на всій території нашої країни на період дії карантину запроваджуються заходи, які постійно змінюються та доповнюються залежно від епідеміологічної ситуації, що забороняють:

- перебувати в громадських місцях без правильно вдягнутих захисних масок;
- проведення масових заходів за участі більше двадцяти осіб із недотриманням дистанції в півтора метра;
- діяльність закладів культури та кінотеатрів із наповненістю більше ніж п'ятдесят відсотків місць в одному залі;
- розміщення осіб, що є повнолітніми, в кількості чотирьох відвідувачів за одним столом і відстанню між столами до двох метрів;
- роботу фітнес-центрів та спортивних залів із розрахунком на те, що на двадцять квадратних метрів буде перебувати більше однієї особи;
- роботу суб'єктів господарювання, де працівники не забезпечені захисними масками, де не нанесене маркування щодо дотримання дистанції в півтора метра між клієнтами, що не мають правильно вдягнутих захисних масок;
- роботу закладів громадського харчування з 23.00 до 7.00, а також проведення розрахункових операцій після 22.00, окрім замовлень і доставки навинос;
- перевезення пасажирів не в межах сидячих місць.

Тому потрібно зазначити, що життєдіяльність усієї країни в умовах карантину та обмежувальних протиепідемічних заходів значно змінилася [1, с. 175].

Карантинний режим, який склався сьогодні, вимагає додаткових заходів контролю, постійного відстеження епідеміологічної ситуації та оперативного реагування на найменші зміни в кількості нових випадків захворювання [2, с. 129].

У постанові Кабінету Міністрів України «Про запобігання поширенню на території України коронавірусу COVID-19» від 11.03.2020 року № 211 зазначається, що органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування необхідно забезпечити організацію виконання протиепідеміологічних заходів і контроль за їх дотриманням, тому підприємствам надсилалися приписи, в яких указувалися вимоги, яких потрібно дотримуватися для зменшення ризиків поширення коронавірусу: наявність дозаторів з антисептиком для дезінфекції рук працівників і безпосередньо відвідувачів, щоденне прибирання із застосуванням засобів дезінфекції, провітрювання приміщень та зволоження повітря, якщо є така можливість.

Також Міністерство охорони здоров'я України розробило «Рекомендації для підприємств та роботодавців для запобігання поширенню COVID-19». У цьому документі вказується низка заходів, які направлені на подолання коронавірусної хвороби, зокрема й переведення працівників на дистанційну роботу, надання їм відпусток (основних, додаткових або інших оплачуваних), скорочення робочого дня тощо.

17.03.2020 року Верховна Рада України, зважаючи на пандемію COVID-19, ухвалила законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)», відповідно до якого:

- медичним працівникам, що задіяні на роботі з ліквідацією коронавірусу, доплачувати до двохсот відсотків заробітної плати;
- здійснювати доплати окремим категоріям працівників, що забезпечують основні сфери життєдіяльності;
- спрощувати процедуру державних закупівель товарів для боротьби з коронавірусом;
- установлювати відповідальність за порушення санітарних норм під час поширення коронавірусної інфекції тощо.

За останніми даними, оприлюдненими Національною поліцією України, від початку карантину тільки адміністративних протоколів за статтею 44-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення «Порушення правил

щодо карантину людей» було складено близько 28,7 тисяч [3, с. 134].

Згідно з епідеміологічною ситуацією уряд України запровадив поділ усіх регіонів країни на відповідні зони (зелену, жовту, помаранчеву та червону) залежно від рівня епідемічної небезпеки розповсюдження COVID-19. До кожної зони застосовується низка обмежень, наприклад: у помаранчевій зоні забороняється робота спортзалів, фітнес-центрів та закладів розміщення (туристичних баз, хостелів), окрім готелів, а у червоній – діяльність торгово-розважальних центрів, кінотеатрів, ресторанів, кафе.

Від фактичної зупинки економіки після запровадження тотального карантину значно постраждали підприємства, діяльність яких пов'язана з різними сферами.

Встановлюється, що в умовах карантину найбільше постраждали туристична та пов'язані з нею галузі, що безпосередньо задіяні у сферах формування туристичних продуктів та послуг, а також сфера «краси» (тобто надання різних косметологічних послуг) та сфера культури і розваг. У зоні підвищеного ризику перебувають і сфери, пов'язані з пасажирськими перевезеннями, будівництвом, страхуванням тощо [4, с. 41].

За даними експрес-опитування в межах проекту Unlimit Ukraine Європейської Бізнес Асоціації, сімдесят вісім відсотків компаній скаржаться на втрату до сімдесяти п'яти відсотків доходів. У такій ситуації останнім ударом, здатним зламати спину бізнесу, може стати все, що завгодно (податки, кредити, оренда). Карантин поставив малий і середній бізнес на межу виживання [5, с. 55].

Постановою Кабінету Міністрів України № 1236, що діє з 12 грудня 2020 року, затверджується перелік основних видів економічної діяльності (далі – КВЕД), щодо яких будуть здійснюватися обмежувальні протиепідемічні заходи та які матимуть право отримати відповідну підтримку з боку держави, а саме:

- допомога найманим працівникам та фізичним особам-підприємцям у розмірі 8 000 гривень;
- одноразова компенсація єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- скасування плати за оренду державного і комунального майна та продовження її строків.

Ці заходи щодо державної підтримки діють лише за умови введення жорсткого карантину і виключно для тих сфер діяльності, що підпа-

дають під заборону в затвердженому переліку КВЕД, який включає діяльність із роздрібною торгівлю деталями та приладами для автотранспортних засобів, комп'ютерами, залізними виробами, будівельними матеріалами, меблями, спортивним інвентарем, іграми та іграшками, а також діяльність ресторанів, спортивних клубів, концертну діяльність тощо.

Так, проблема сплати та строків орендної плати в карантинний період гостро стоїть не тільки в Україні, але й у країнах Європейського Союзу. Обмеження змусили підприємства, які займаються торгівлею та наданням послуг, перейти в інтернет-формат, щоб безповоротно не втратити свій бізнес.

Наприклад, навіть такі відомі на весь світ великі компанії, як "Adidas", "Puma", "H&M", заявили про рішення тимчасової несплати оренди за приміщення магазинів, що були зачинені в Німеччині. Тому в цій країні ухвалили закон, у якому зазначалося, що договір оренди приміщення не може бути розірваний лише на підставі невнесення орендної плати з першого квітня до тридцятого червня 2020 року через наслідки пандемії коронавірусу.

Відповідно до Закону України «Про соціальну підтримку застрахованих осіб та суб'єктів господарювання на період здійснення обмежувальних протиепідемічних заходів, запроваджених із метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» в Україні від четвертого грудня цього року для підприємств, діяльність яких обмежувалася або заборонялася під час карантинних заходів, будуть продовжені строки дії договорів оренди комунального і державного майна, а також для підприємств, яким заборонялося провадити діяльність на період карантину, не буде нараховуватися орендна плата за оренду комунального і державного майна.

Із моменту впровадження карантину в Україні було затверджено низку послаблень у сфері податково-правового регулювання [6, с. 100]. На період дії карантину було введено:

- мораторій на податкові перевірки (окрім документальних перевірок правильності нарахування та сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та позапланових перевірок платників податків, що задекларували про відшкодування більше ста тисяч гривень із податку на додану вартість);

- тимчасове скасування штрафів за порушення податкового законодавства, зокрема й за несвоєчасну сплату єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та за несвоєчасне подання податкової звітності;

- податкові канікули (можливість зміни ставки місцевих податків і зборів органами місцевого самоврядування, як-от установлення нульової ставки);

- відтермінування застосування реєстраторів розрахункових операцій (із першого січня 2021 року обов'язково для фізичних осіб-підприємців, що провадять діяльність із продажу медикаментів і лікарських засобів, ювелірних виробів та складної побутової техніки, та з першого січня 2022 року для фізичних осіб-підприємців, що є платниками єдиного податку (окрім першої групи), і підприємців, які займаються продажем текстилю, онлайн-продажем, а також які здійснюють продаж запчастин та вживаних товарів готелям, ресторанам, туристичним агентствам тощо);

- часткове погашення податкового боргу платниками податків (за умови, якщо борг, що не є погашеним на перше листопада 2020 року, не перевищує 3 060 гривень);

- звільнення від сплати податків і зборів фізичних осіб-підприємців першої групи.

Ці зміни, що є державною підтримкою суб'єктів господарювання, дозволять знизити податковий тягар в умовах соціально-економічної кризи під час карантину.

Отож, держава різними способами намагається надати підтримку платникам податків у кризових умовах та пом'якшити умови задля подальшого розвитку підприємництва [7, с. 62].

Стрімке розповсюдження пандемії COVID-19 виявилось глобальним викликом для всього світу, зокрема й для країн Європейського Союзу.

Для того, щоб сповільнити та зупинити просування коронавірусної хвороби, країни Європейського Союзу також оперативним чином запроваджували жорсткі карантинні обмеження.

Наприклад, швидкість поширення COVID-19 в Італії змусила уряд запровадити найсуворіші в Європейському Союзі карантинні та ізоляційні заходи, починаючи з лютого 2020 року [8, с. 10]. Дванадцятого березня цього ж року відбулося повне зачинення магазинів, ресторанів і барів, призупинено більшість виробництв, окрім життєво необхідних, дозволялося працювати лише аптекам, продуктовим магазинам та комунальним службам із вивозу сміття. Для підтримки бізнесу уряд Італії вжив усіх можливих заходів

щодо підтримки кредитних пропозицій задля вивільнення ліквідності для підприємств та домогосподарств.

Якщо говорити про Німеччину, то нині уряд цієї країни для подолання коронавірусної хвороби ввів жорсткі заборони на проведення масових заходів, зібрання на вулиці більше ніж двох людей, які не є членами однієї сім'ї, ведення діяльності непродовольчих магазинів, салонів краси, фітнес-клубів, ресторанів та перукарень. Також держава запровадила значний стимуляційний пакет допомоги бізнесу задля підтримки економічної стабільності. Так, шістсот мільярдів євро спрямовані на створення фонду для виділення кредитів та націоналізації великих підприємств, які особливо сильно постраждали від кризи, та сто п'ятдесят шість мільярдів євро – на допомогу малому бізнесу і громадянам [9, с. 17].

Словаччина ж відреагувала на поширення коронавірусу швидше та рішучіше за інші країни Європейського Союзу, ввівши надзвичайний стан на ранній стадії поширення вірусу [8, с. 24]. Працювати було дозволено лише продовольчим магазинам, аптекам, автозаправним станціям та поштовим відділенням виключно за умов дотримання всіх гігієнічних норм. Уряд також затвердив економічну програму, що спрямовувалася на підтримку підприємництва в умовах рецесії.

Якщо говорити про Польщу, то політика цієї країни була спрямована на чимшвидше зупинення просування коронавірусної хвороби: ще восьмого березня було введено в дію спеціальний закон, що спрямовувався на запобігання поширенню COVID-19 й уможлилював дистанційну роботу, звільнення мікрофірм (до дев'яти осіб) від внесків до соціального фонду на період із березня до травня 2020 року.

В Угорщині на початку пандемії ресторани та непродуктові магазини не були зачиненими, а лише мали обмежений час роботи, проведення масових заходів також було дозволено, проте за умови, що кількість відвідувачів не перевищувала 100 осіб. Але з часом держава посилила карантинні заходи. Для підтримки підприємництва уряд Угорщини запровадив економічну програму, що включає звільнення від сплати податків для малого та середнього бізнесу в окремих секторах, відстрочення стягнення податків, звільнення медіакомпаній від сплати податку на рекламу, відстрочення зі сплати відсотків за всіма кредитами для фізичних осіб та компаній.

Чехія ж вдалася до жорстких заходів і після початку поширення COVID-19 ввела повний «локдаун». Обов'язковим було носіння масок, пересування вулицею групою не більше двох людей та дотримання дистанції.

Більшість країн Європейського Союзу оперативно відреагували на пандемію COVID-19 і ввели жорсткі карантинні обмеження, що, на жаль, негативно вплинули на сферу бізнесу, яку нині з усіх сил намагаються врятувати запровадженням низки заходів для підтримки підприємництва, проте й досі обмежуючи діяльність підприємств задля подолання коронавірусної хвороби.

Ці заходи є цілком логічними адже зміщення акцентів фінансового плану держави на забезпечення основних потреб в умовах пандемії коронавірусу й збільшення соціальних видатків для бюджетних «пакетів допомоги», що використовуються Австрією, Італією, Іспанією, Німеччиною, Францією та іншими країнами Європейського Союзу, є найдоцільнішими в умовах сьогодення [10, с. 170].

Нині в усьому світі введено обмежувальні карантинні заходи, що з кожним днем стають усе жорсткішими. Пандемія COVID-19 негативно відбилась абсолютно на всіх сферах суспільного життя, проте найбільше постраждав малий та середній бізнес: підприємці постали перед необхідністю зменшення ділової активності або взагалі її припинення.

Із метою зупинення розповсюдження коронавірусної хвороби в Україні та в країнах Європейського Союзу запроваджуються обмежувальні заходи, які безпосередньо впливають на діяльність суб'єктів господарювання.

Зрештою, сьогодні в Україні напрацьована доволі потужна нормативно-правова база, положення якої спрямовані на забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, його захист від поширення коронавірусу.

У період, коли весь світ перебуває в кризових умовах, спричинених пандемією COVID-19, Україна та країни-члени Європейського Союзу намагаються певним чином пом'якшити негативні економічні наслідки. Для цього в кожній країні світу ухвалено рішення про впровадження певних податкових антикарантинних заходів. Отож, держави всіляко намагаються підтримати платників податків у період кризових явищ та пом'якшити умови для подальшого успішного розвитку підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Попова Л.М. Особливості адміністративно-правового регулювання діяльності суб'єктів підприємництва в умовах пандемії коронавірусу COVID-19. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2020. 1(89). С. 172–186.
2. Бутенко О.П., Гончарова А.С. Функціонування малого підприємництва в умовах пандемії COVID-19. *Управління та адміністрування: конкурентні виклики сучасності*: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. 15 жовт. 2020 р. Харків, 2020. С. 128–130.
3. Долгий О.А. Правове підґрунтя безпечної підприємницької та іншої господарської діяльності в умовах протидії поширенню COVID-19. *Економічні перспективи підприємництва*: зб. матеріалів IV міжнар. наук.-практ. конф. Ірпінь, 2020. С. 134–138.
4. Григоренко О.М., П'ятницька Г.Т. Соціально-відповідальне підприємництво в умовах локдауну. *Торговельне підприємництво та логістика*: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф. Київ, 2020. С. 39–42.
5. Мікічурова О.В. Орендна плата для підприємців України у період пандемії COVID-19: правовий аспект. *Господарське право та процес*. 2020. № 1(6). С. 54–57.
6. Колісник А.С. Законодавчі нововведення для бізнес-середовища в Україні в умовах карантину. *Економіко-правові проблеми розвитку та сприяння господарській діяльності в сучасних умовах*: зб. наук. пр. за матеріалами III круглого столу. Харків, 2020. С. 99–105.
7. Колісник А.С. Деякі особливості правового регулювання податкових відносин в умовах карантину. *Регіональні інноваційні ініціативи: завдання та шляхи вирішення*: зб. наук. пр. за матеріалами II круглого столу. Харків, 2020. С. 56–63.
8. Аналітична записка: Пандемія COVID-19 в ЄС: егоїзм, солідарність чи поширення впливу? / Вдови-

ченко В. та ін. Рада зовнішньої політики «Українська призма», 2020. 55 с.

9. Трещов М.М. Державний фонд боротьби з пандемією: перспективи, недоліки, досвід ЄС. *Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку економіки*: матеріали всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. 20 травн. 2020 р. Дубляни, 2020. С. 16–18.

10. Пирожкова Ю.В. Публічні фінанси: пошук оптимальної моделі правового регулювання в умовах подолання пандемії COVID-19. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2020. № 1. С. 166–172.

11. Сидоренко К.В., Ващенко А.В. Сучасні антикризові стратегії розвинених країн світу. *Економічний простір*. 2020. № 159. С. 24–27.

12. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 р. № 211. *Відомості Верховної Ради України*.

13. Рекомендації для підприємств та роботодавців для запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2: Лист МОЗ № 11814/1/1-20 від 23.03.2020 р. *Прес-служба Профспілки працівників освіти і науки України*.

14. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19): Закон України від 13.05.2020 р. 591-IX. *Відомості Верховної Ради*. 2020, № 39, ст. 294.

Замрига А.В. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ДОСВІД УКРАЇНИ ТА КРАЇН ЄС В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Досліджено особливості правового регулювання діяльності суб'єктів підприємництва в умовах пандемії COVID-19. Проведено аналіз деяких законодавчих та інших нормативно-правових актів, що були ухвалені задля запобігання стрімкому поширенню коронавірусної хвороби в Україні. Акцентовано увагу на дослідженні заходів щодо подолання коронавірусу, аналізі правових основ звільнення підприємств від сплати орендної плати і введенні законодавчих обмежень на провадження підприємницької діяльності у зв'язку з поширенням COVID-19. Розглянуто специфічні зміни в правовому регулюванні податкових відносин в Україні та країнах Європейського Союзу, що були запроваджені під час карантину з метою стимулювання та підтримки підприємництва. Задля зупинення розповсюдження коронавірусної хвороби в Україні та країнах Європейського Союзу запроваджуються обмежувальні заходи, які безпосередньо впливають на діяльність суб'єктів господарювання.

Нині у всьому світі вжито обмежувальних карантинних заходів, що з кожним днем стають усе жорсткішими. Пандемія COVID-19 негативно відбилась абсолютно на всіх сферах суспільного життя, проте найбільше постраждав малий та середній бізнес: підприємці постали перед необхідністю зменшення ділової активності або взагалі її припинення.

Зрештою, сьогодні в Україні напрацьована доволі потужна нормативно-правова база, положення якої спрямовані на забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення, його захист від поширення коронавірусу.

Ключові слова: запобігання поширенню COVID-19, карантинні заходи, обмеження, пандемія, діяльність суб'єктів підприємництва, постанова Кабінету Міністрів України, країни Європейського Союзу.

Zamryha A.V. ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT OF ECONOMIC ACTIVITY: EXPERIENCE OF UKRAINE AND EU COUNTRIES IN THE CONDITION OF THE COVID-19 PANDEMIC

Features of legal regulation of business entities in the conditions of the COVID-19 pandemic have been studied. An analysis of some legislative and other regulations was adopted to prevent the rapid spread of coronavirus disease in Ukraine. Emphasis is placed on research on measures to combat the coronavirus, analysis of the legal basis for exemption from rent and the introduction of legal restrictions on doing business in connection with the spread of COVID-19. The specific changes in the legal regulation of tax relations in Ukraine and in the countries of the European Union, which were introduced during the quarantine in order to stimulate and support entrepreneurship, are considered.

The COVID-19 pandemic began quite unexpectedly and shook the whole world, becoming a real challenge for all spheres of public life. The business sector suffered the most, as a large number of companies were forced to change internal processes, reduce staff, find new opportunities to sell products and simply fight for survival. The most important step in overcoming coronavirus disease is the introduction of effective measures and restrictions in each country. Representatives of entrepreneurs are involved in the fight against COVID-19 through the legal regulation of their activities, which is now aimed at the prompt implementation of all possible measures to stop and overcome the coronavirus. In this regard, the issue of legal regulation of economic, in particular business activities in the current conditions of the COVID-19 pandemic becomes relevant. According to the epidemiological situation, the Government of Ukraine has introduced the division of all regions of the country into appropriate zones (green, yellow, orange and red) depending on the level of epidemic danger of the spread of COVID-19.

Restrictive quarantine measures are now being introduced around the world, which are becoming more stringent every day. The COVID-19 pandemic has had a negative impact on absolutely all spheres of public life, but small and medium-sized businesses suffered the most: entrepreneurs faced the need to reduce business activity or stop it altogether.

In order to stop the spread of coronavirus disease in Ukraine and in the European Union, restrictive measures are being introduced that directly affect the activities of economic entities.

Eventually, Ukraine has developed a fairly strong legal framework, the provisions of which are aimed at ensuring the sanitary and epidemiological well-being of the population, its protection against the spread of coronavirus today.

At a time when the whole world is in crisis caused by the COVID-19 pandemic, Ukraine and the member states of the European Union are trying to mitigate the negative economic consequences in some way: for this purpose, in each country of the world it was decided to introduce certain tax anti-quarantine measures. Thereby, states are trying to support taxpayers in times of crisis and mitigate the conditions for further successful business development.

Key words: prevention of COVID-19 spread, quarantine measures, restrictions, pandemic, activity of business entities, Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine, European Union countries.